(ZEITUNGSDRUCKSACHE) Ч. 36. 5. вересня 1943 Рік І

ХОЛМСЬКА ЗЕМЛЯ

РЕДАКЦІЯ: Краків, Ожешкової 7. Тел. 104-81.
АДМІНІСТРАЦІЯ: Краків, Райхсштрассе 34. Тел. 230-39.

ТИЖНЕВИК
„Cholmer Land" Wochenausgabe
SCHRIFTLEITUNG: Krakau, Orzeszkowagasse 7. — Fernruf 104-81
VERWALTUNG: Reichsstrasse 34. — Fernruf 230-39, 146-42

ПЕРЕДПЛАТА:
Чвертьрічно — 3.50 зл.
піврічно „ „ 7.— зл.
Ціна прим. 30 сот.

Смерть болгарського царя Бориса

В суботу 28. 8. ц. р. помер болгарський цар Борис III-ий. Покійний був ще розмірно молодою людиною, йому було всього 49 літ. Причиною смерти царя Бориса стала важка ангіна, що опісля заатакувала серце. Смерть царя Бориса, що досі відзначався завсіди добрим здоров'ям, прийшла зовсім несподівано. На вістку про важку хворобу царя Фюрер післав з Головної Кватири найкращих німецьких лікарів, що до спілки з болгарськими лікарями доглядали хворого. На жаль і їх знання не зуміло побороти смерти.

Болгарія втратила в Покійному мудрого, енергійного й дуже люботеного володаря. Завдяки Його розумові й силі Болгарія щасливо пережила важкі часи після програної війни в 1918 р. Молодий цар, що сам уже перед тим відбув військову службу на фронті, з'єднав собі пошану всього народу. Коли Його батько Фердинанд мусів уступити під натиском Англії, Франції й Америки, то цар Борис перебрав нелегку спадщину. Болгарія втратила багато зі своєї території, була змучена довгою війною й огірчена програною. В краю почалися різні заворушення. Між ними також і комуністичні. Болгарські політичні партії взаємно поборювалися, чим тільки погіршували долю Болгарії. В тому хаосі єдиною тривкою опорою державного ладу був молодий цар Борис.

Як добрий господар, він сам доглядав усього, їздив по цілім краю й переконувався особисто, як живе нарід. Неодин раз робив це потайки під чужим прізвищем і у перебранні. А коли хотів відпочити, то, бувало, їшов на залізницю, сідав на локомотиву й вів поїзд. Покійний мав ґрунтовну технічну й природничу освіту та багато працював над собою. Він розумів, що для справжнього проводу державою мало самих здібностей й королівського роду, але треба також і знання.

Ціле життя Покійного було дуже скромне. Мешкав і одягався просто без зайвих прикрас і блеску. Цар Борис знав, що найбільшою прикрасою для людини а тим більше для царя є його власний характер й його вчинки. Який був у житті, такий був Покійний також у політиці: спокійний, витривалий й розумний. Тому без усякого крику зумів перетривати важкі часи, а коли після 1934 р. і для Болгарії настали кращі можливості, Покійний так само спокійно добився того, що Болгарія могла розбудувати свою армію. Розумно використовуючи положення створене сучасною війною, Покійний за ціну своєї політичної співпраці з великодержавами осі дістав колишні болгарські землі — Добруджу, доступ до Еґейського моря й Македонію. Одночасно Він зумів охоронити свій нарід перед безпосередньою участю у війні. Тому нічого дивного, що вже за життя стали Його називати **царем-собирником**, що об'єднав усі болгарські землі.

Втрату свого царя вся Болгарія так глибоко відчуває, як родина що несподівано тратить батька в розгарі найбільших праць і клопотів, коли діти щойно дорастають. Бо саме теперішні часи, коли війна доходить до свого найбільшого напруження, вимагають, щоб Болгарія мала мудрого й сильного володаря. Як ніякий опікун не заступить дітям батька, так наймудріші політики не дадуть краєві того, чим для Болгарії був цар Борис. Це мігби їй дати його молоденький син Симеон II-ий, який тепер має щойно 7 літ, коли б ставши повнолітним, вдався у свого Покійного батька!

ОГЛЯД ВОЕННИХ І ПОЛІТИЧНИХ ПОДІЙ

Минулого тижня на східному фронті продовжувалися завзяті большевицькі наступи, що заломлювалися у вогні німецької протиоборони. На Півдні на Середземному морі далі триває перерва в більших боєвих акціях. Так само менш-більш виглядає також фронт на Далекому Сході, де англійці та американці готуються до нових виступів проти Японії.

Відповідно до вимог війни Німеччина зміцнила свою внутрішню управу краєм, призначуючи провідника німецької поліції і СС-ів — Охоронних Відділів — Гімлера, міністром внутрішніх справ.

З політичних подій у ворожому таборі згадаємо, що наради між Рузвелтом і Черчілем не довели до бажаного висліду. Супроти того незабаром має відбутися між ними нова нарада. Рівночасно є познаки, що взаємини між большевиками й Англією та Америкою не найкращі, бо саме підчас останньої наради Рузвелта з Черчілем, Москва відкликала свого амбасадора з Вашинґтону.

Завзяті бої на сході

Згідно зі своєю тактикою намацування большевики наступали в різних місцях майже на цілому східному фронті, але головна їх увага зосереджувалася минулого тижня на його південній і середній частині, над Міюсом, над середнім Дінцем коло Ізюму, коло Харкова, на захід від Орла, а теж на північ від Брянська під Жиздрою й на захід та південь від Вязми та Ярцева. На північний захід від Харкова німці окружили й знищили одну ворожу групу, беручи в полон 1791 большевицьких вояків, знищили або захопили 299 повзів, 248 гармат, 100 скорострілів, 160 самоходів та багато всякого военного матеріялу.

В боях коло Харкова особливо відзначилася дивізія панцирних ґренадирів СС „Дас Райх", яка впродовж 35 днів знищила 1000 повзів.

Під кінець тижня большевики приступили до великого наступу на захід від Орла. Тут большевики перейшли до нової тактики. Досі вони завсіди наступали на більших просторах. Тепер же вони наступають у той спосіб, що між тими відтинками, де атакують, залишають великі простори необняті боєвими діями. Рівночасно ті поодинокі большевицькі клини мають дуже сильну підтримку в повзах, літаках і все нових резервах піхоти. Та як попередні наступи так і останні не принесли большевикам здійснення їх головної боєвої мети — проломання німецького фронту. Втративши величезні маси людей і военного матеріялу — досі від 5. 7. ц. р. **16.000 повзів, 5.000 літаків і 1.250 батерій** — большевики посунулися в околицях Орла, Білгороду й Харкова най більше на 50 км. у глибину просторів, зайнятих німцями. Досі большевикам удалося зайняти яких 15.000 км. України, тоді коли її загальний простір має 450.000! Так у ворожих руках опинилася її одна трицята частина.

Німецькі війська, відбиваючи ворожі наступи, вживають тактики „дзиґи". Це значить, що вони ведуть рухомі бої на більших просторах у той спосіб, що скоро наступають в різних напрямах, виминаючи ворожі удари, змінюють боєві становища й знову переходять до протинаступів. Така тактика вима-

Заготовляємо контингент

Український хлібороб збирає новий хліб, що на нього ждуть по містах. Сільсько-господарські продукти потрібні також для воєнного промислу та для прохарчування армії. Тому так важно своєчасно заготовити і здати призначений нам контингент. У цій заготівлі мусить допомогти наша сільська інтеліґенція та ввесь сільський актив. Праці чимало, бо недостає рук до праці та відповідної кількости тяглової сили. Тому то треба вміло зорганізувати акцію здачі контингентів.

Передовсім треба вибрати до контингентових комісій чесних людей, що тішаться пошаною та довір'ям усіх жителів села. Ці комісії повинні якнайсправедливіше розділити призначений контингент поміж окремі господарства. При тому треба взяти під увагу умовини кожного господарства, зокрема рід ґрунту, живий та мертвий інвентар, кількість душ в сім'ї господаря та їх вік, можливу появу шкідників та хворіб, чи стихійного нещастя.

Кружки Товариства „Сільський Господар" повинні вислати до контингентових комісій своїх мужів довір'я, які б були при відборі доставлених на збірні пункти продуктів та при розділі призначених премій. Ради кружків повинні негайно приступити до організації заготівлі сільсько-господарських продуктів. Треба в порозумінні з місцевими та за допомогою повітових чинників зорганізувати зерноочистні станиці та зорганізувати самодопомогу односельчан тим господарствам, що не можуть власними силами та засобами заготовити плоди на здачу. Також мусимо подбати за своєчасну доставу заготовлених продуктів до збірних пунктів.

Наша кооперація повинна подбати за справне принимання здаваного контингенту та за усунення з цієї акції нечесних одиниць. Мусимо заготівлю поставити на відповідну височінь.

Треба повести освідомну акцію серед широких кол українського селянства, щоб своєчасно заготовляли та повністю здавали визначений контингент. Зокрема треба повести послідовну боротьбу з ворожою пропагандою, яка змагає до послаблення акції та до викликання зневіри в наших рядах. Гаслом дня повинно стати: Усі на фронт боротьби за справне переведення контингентової акції в нашому краю! Справність, скорість і точність в переведенні заготівлі контингенту — це важкий удар по ворогові, це засіб для перемоги. (вб.)

ОГЛЯД ПОДІЙ

(Докінчення із 1-ої стор.)

гає великої рухливости проводу, військ та воєнного матеріялу. Завдяки тій тактиці большевицька сила тане в безпереривних боях для „винищення“.

На Середземному морі

В боях проти Італії ворог обмежується до летунських атак на поодинокі відкриті італійські міста. Ворожі літаки знову бомбардували Неаполь, Барі, Тарент, Фоджію та інші міста. Надії англійців та американців, що вони зломлять італійців летунськими атаками, не здійснилися. Таксамо італійці на Сицилії не пішли на ворожу пропаганду, яка їх накликувала творити сепаратистичний рух проти Італії.

Англійські та американські газети пишуть, що Італія мусить піддатися, видати всю зброю і зректися всяких колоній. Італійці мають жити з відвідин чужинців. Італійський промисл має виробляти тільки вибаглиіві товари. Крім того Італія повинна закинути змагання, щоб годуватися власним хлібом. Ясно, що такі домагання тільки зміцнюють в Італії бажання боротися і боронити свого існування.

В боротьбі проти ворожого морського постачання і ворожих воєнних кораблів, німецькі та італійські літаки успішно бомбардували пристані на Сицилії й в Північній Африці та ворожі кораблі на морі. На Середземному морі німецькі підводні човни затопили один англійський кружляк типу „Аврора“ а один важко ушкодили торпедою. Німецькі літаки затопили своїми бомбами 1 ворожий кружляк і 1 нищільник.

Большевики постійно домагаються признання своїх впливів над Середземним морем. Алянти не можуть їм спротивитися й годяться на все. Незабаром до Альжиру приїде большевицький посол Богомолов. Таксамо незадовго большевики мають вислати свого посла до столиці Египту — Каїра. В тій справі уже говорив з представниками египетського уряду большевицький амбасадор у Лондоні Майський, коли недавно їхав через Каїро до Москви.

В повітрі

Минулого тижня ворожі літаки двічі перевели більші атаки на німецьку територію. Раз вони намагалися заатакувати середмістя Берліна, але це їм не вдалося завдяки новозорганізованій летунській обороні. Тому ворожі летуни скинули свої бомби на передмістя Берліна. Другий раз ворожі літаки заатакували славне зі своїх історичних і мистецьких пам'ятників південно-німецьке місто Нюрнберґ. В обох містах від ворожих бомб потерпіло цивільне населення, мешкальні і громадські будинки та лікарні. Зокрема важких шкід наробив ворог у церквах, лікарнях і цінних культурно-історичних будинках Нюрнберґу. Підчас налету на Берлін і на Нюрнберґ ворог утратив по 60 машин, тобто разом 120 бомбовиків.

Німецькі літаки двічі бомбардували воєнні обєкти в південно-східній Англії а раз на північ від Лондону.

Селянине!

Хто здає контингент у визначеному часі та в цілості, той буде нагороджений окремими преміями.

На далекому Сході

Після відомої наради Рузвелта з Черчілем у Квібеку розійшлися були вістки, що одною з її головних тем була справа війни на Далекому Сході проти Японії. Японія прийняла вістку про висліди нарад у Квібеку, й погрози американців спокійно, вказуючи, що вона все приготована й тому відповідно прийме ворогів.

З інших справ варто згадати, що 30. 8. ц. р. відбулося в Токіо засідання Ради Старих, до якої входять усі колишні голови японського уряду. Досі від початку війни 8 разів скликували Раду Старих, щоб вона висловила свою думку у важних внутрішних й зовнішних справах.

Тепер, коли японці самі покинули острів Кіска на Алеутах, показалося, що американці про те нічого не знали і без потреби перевели на порожній острів 106 летунських атак і 5 разів обстрілювали його з воєнних кораблів. Американці кажуть, що японці мають великі транспортові підводні човни, які позабирали з Кіски японських вояків так, що того ніхто не бачив. Кажуть, що японці мають 24 такі великі підводні човни кожний по 4500 тон загальної містоти.

Зміни в німецькій адміністрації

Як ми вже згадали на вступі, Фюрер перевів деякі зміни у проводі німецької державної адміністрації. Провідник німецької поліції і Охоронних Відділів СС-ів — Гімлер став також міністром внутрішних справ Німеччини. Крім того, як уповноважений для справ управи краю, він має нагляд над усією німецькою адміністрацією. Мін. Гімлер від 1929 р. проводить Охоронними Відділами а після перебрання влади націонал-соціялістами в 1933 р. він став творцем нової німецької поліції та її головним командантом. Рівночасно мін. Гімлер заслужився створенням боєвих відділів СС-ів, що на всіх фронтах з'єднали собі боєву славу. Йому, як головному командантові СС-ів підлягають усі леґіони, які поодинокі европейські народи створили для боротьби з большевизмом. Йому підлягає також і українська Галицька Дивізія СС. Мін. Гімлер є одною з найближчих осіб до Фюрера.

Рівночасно дотеперішній міністр внутрішних справ Німеччини Фрік став Державним Протектором Чехії і Моравії дотеперішній Протектор барон фон Нойрат звільнений з цього становища на власне прохання.

Не можуть договоритися

Наради між Черчілем і Рузвелтом у Квібеку вже скінчилися. Опісля Рузвелт поїхав до столиці Канади — Отави і там промовляв перед канадійським парляментом. У своїй промові він боронив англійсько-американський спосіб ведення війни. На закінчення Рузвелт сказав, що він завсіди почувався в Канаді, як у власній хаті і що коли канадійські посли приїдуть до Злучених Держав, таксамо будуть там почуватися. З того, що в нарадах у Квібеку брав участь міністр Чункінського Китаю Сун, міркують, що Черчіль і Рузвелт багато говорили про війну з Японією. Крім того з різних повідомлень виходить, що в Квібеку мабуть рішили наперед атакувати Японію в Азії а щойно опісля починати наступ на Европу. На всякий випадок мусить щось бути не в порядку з тою нарадою, бо ще цього тижня Черчіль має приїхати до Рузвелта до Вашінґтону, щоб з ним далі нараджуватися.

Підчас самих нарад Сталін відкликав з Вашінґтону свого амбасадора Літвінова. Всі кажуть що це ознака протесту й гніву Сталіна, який вічно домагається від Англії та Америки створення „другого фронту“ в Европі. Рівночасно з Москви відкликано американського посла Стендлея.

Не знати, чи наради в Квібеку відбувалися в доброму настрою, бо в Злучених Державах штрайкували робітники великих самоходових фабрик у Джовнсвил а в Англії корабельних майстерень у Ліверпулі. Крім того в Квібеку прийшло до кількакратних протижидівських демонстрацій.

Співчуття Фюрера

З приводу смерти болгарського короля Бориса, Фюрер вислав королевій вдові таку телеграму з виразами співчуття:

„Потрясаюча вістка про смерть Його Величности Короля Бориса, якнайболючіше схвилювала мене. Болгарія тратить з королем Борисом монарха, який кермував долею свого народу з подивугідною відвагою та обережною проворністю. Я сам трачу в ньому вірного приятеля і союзника, якого будемо згадувати я і німецький нарід завжди з високою пошаною. Прошу Вашої Величности прийняти від мене й всього німецького народу глибоке й щире співчуття для королівського дому й для болгарської нації. АДОЛЬФ ГІТЛЕР“.

До болгарського премієра Філова Фюрер вислав таку телеграму:

„З приводу смерти Його Величности Короля Бориса, я у своєму імені та в імені німецького народу бажаю висловити Вашій Ексцеленції сердечне співчуття. Я знаю, що Ви тісно зв'язані були з Вашим володарем у Його історичній місії для майбутнього Болгарії, як Його вірний дорадник і разом з Вами я дуже глибоко відчуваю велику втрату, що її зазнала Болгарія. Я прошу висловити моє співчуття також Болгарській Королівській Раді Міністрів“.

Богослуження за душу болгарського короля

На сумну вістку про ненадійну смерть болгарського короля Бориса III відслужено в українській православній церкві у Кракові Службу Божу з панахидою за спокій душі Покійного Короля. До Богослуження станув парох о. прот. Мартин Волков в асисті двох священиків. Увесь час співав мішаний церковний хор. Церкву виповнили вщерть вірні і члени болгарської кольонії у Кракові, яким о. прот. Волков у проповіді про заслуги короля Бориса для об'єднаної Болгарії і приявні українські громадяни склали найщиріші вислови співчуття по такій болючій втраті для Болгарії. Підчас Богослуження українські комбатанти держали національний прапор, що на знак жалоби похилився у низ під сумні звуки „Вічная пам'ять“. Місцеві члени болгарської кольонії, потрясені до глибини душі сумною вісткою і схвильовані до сліз щирими спонтанними виявами співчуття, склали щедрі датки на мішаний церковний хор.

ЖАХЛИВИЙ БІЛЯНС „ЗАКОННИХ“ ЛІКВІДАЦІЙ У СОВ. СОЮЗІ

Жахливий білянс большевицьких ліквідацій у Советському Союзі приносить часопис „Беларуская Газета“ в Мінську. На підставі знайдених матеріялів та офіційних совітських тайних документів ствержено, що від 1917 р. по 1941 р. зліквідовано в Советах 28 єпископів, 42,800 священиків, 75.500 господарських діячів, 390 тисяч військовиків, 9.000 лікарів, 7 тисяч учителів, 420.000 інтеліґентів, 244.000 службовців, 692.000 робітників, 815.000 селян та 12.950 осіб різного звання. Таким чином жидівсько-большевицькі кати з ГПУ вбили кругло 2,708.280 людей.

В роках громадянської війни зліквідовано в Совітах 1,400.000 людей. Підчас голоду в 1920 і 1921 роках згинуло понад 10,000.000 людей. В 1932 і 1933 роках знову 10,000.000 людей впало жертвою другого великого голоду. Майже 10,000.000 людей розстріляно, а частина з них померла на засланні. До війни в 1941 році знищено в Совітському Союзі біля 22 міліони людей. До цього слід ще додати душогубства та заслання підчас окупації Галичини, Білорусі, Бесарабії, північної Буковини та Балтійських держав. Отже не буде перебоорщене, якщо сказати, що число т. зв. законних вбивств у Совітському Союзі доходить до 40,000.000 людей.

Цей жахливий білянс масового душогубства, що його жидівсько-большевицькі садисти виконували під плащиком законних ліквідацій, знову пригадує чого могла б сподіватися Европа під жидівсько-большевицьким пануванням.

КОМІТЕТ САМОДОПОМОГИ В ЛУЦЬКУ.

Комітет Самодопомоги в Луцьку існує вже понад 2 роки. Веде він „Українську домівку“, харчівню, де щодня одержує сніданки, обіди й вечері пересічно 280 осіб. Щомісяця в Комітеті одержує допомогу 173 особи в розмірі від 60 до 80 карб. Для дітей Комітет улаштував дитячий садок. Плянується відкриття лазні й притулку для старців. Від початку ц. р. до 9 липня Комітет зібрав пожертв грошима 136.000 карб.

На порозі нового шкільного року

Розпочинаємо новий шкільний рік. Знова заповняться дітворою шкільні салі й подвір'я, знова по порожніх літом шкільних будинках буде розлягатися веселий дитячий гомін. Та не всюди!...

В багатьох наших селах ще й досі немає українських учителів, ще й досі не може дітвора користати з того великого добродійства, яким є наука. Причиною цього є передусім брак учителів. В першій стадії будови українського шкільництва на землях Холмщини й Підляшшя станули до шкільної праці багато одиниць, що пізніше відійшли на свої землі на Схід, або, по унормованню правного стану, були звільнені з учительської служби з браку кваліфікацій. Число українських шкіл і учительських етатів від 1940 р. зменшилося. Не помогли тому ані відкриття учительської семінарії в Грубешові, що перших своїх абітурієнтів випустить щойно за рік, ані організація при ній учительських вакаційних курсів. Новий шкільний рік в ділянці поповнення числа наших українських шкіл сподіваного покращення не приносить.

Хотячи хоч в частині цьому злу запобігти, УДК в Холмі старається щоб у народніх школах в характері тимчасових помічничих сил, затруднити деяких абсольвенток минулорічного курсу провідниць дитячих садків. Коли це далося б перевести, Холмський повіт одержав би кільканадцять нових шкіл. В селах, де з браку приписаної кількости дітей, не може бути зорганізована українська школа, урухомлює УДК постійні дитячі садочки, які в частині переймуть на себе працю українських шкіл. Вже сьогодні веде УДК організаційну працю до відкриття нового річного курсу для садівничок.

Як бачимо наші чинники, в справі піднесення нашого шкільництва по селах, роблять все, що тільки можуть. Чи так само є серед батьків дітей, які в тій справі найбільш заінтересовані? Чи так само й вони цією справою турбуються? На жаль, словом „так" на це питання важко відповісти.

Зайняття шкільного будинку під збіжевий магазин на час контингентової акції з правила перериває працю в школі. Якось ніхто не додумається, що науку рівно добре можна провадити в звичайній просторій хаті одного з батьків; ніхто не хоче задати собі труду таку хату вишукати й відповідно улаштувати. Один оглядається на другого, а тимчасом діти плутаються по селі без діла, ледачіють і забувають те, чого навчилися в попереднім році. Так само діється і з посиланням дітей до школи. На пальцях руки можна почислити ті школи, що 1. вересня розпочинають науку при нормальній кількості дітей. Замість кількадесяти, приходить до школи кілька, в найкращому випадку кільканадцять. Переважний відсоток наших батьків розпочинає посилати до школи діти щойно десь в кінці жовтня або на початку листопада, коли вже викопається картоплі та перестає пастися худоба. При кінці квітня або в початках травня такі діти вже кінчають науку, бо... знову треба пасти худобу. А коли ще до цього додати численні випадки неприсутности в школі з інших — зачасто дуже маловажних причин („бавила дитину, бо мама була в сусідки", „різав січку, бо тато ходив до солтиса" і т. п.), то замість приписаних 215—220 днів дитина на цілий рік буває в школі тільки 100—120 днів. З правила такі діти програми науки не опановують, сидять в одній і тій самій клясі по кілька років і ніколи не кінчають найвищої кляси в даній школі. З них, у майбутньому, рекрутуються поворотні анальфабети.

Але дальше так бути не сміє. Від виховання молоді залежить майбутність Народу. Тому цієї справи в жадному випадку легковажити не сміємо й всіма силами мусимо старатись забезпечити дітям нормальну науку впродовж цілого шкільного року.

Посилаймо передусім точно наші діти до школи: зараз з початку року й аж до кінця. Пасіння худоби, праця в господарстві, брак взуття та одежі — все це не є непоборимі перешкоди в учащанню до школи, всі ці трудноші можна обминути. Учителі й батьки мусять тільки виказати зо своєї сторони добру волю. Знання це найбільше й найтривкіше багатство одиниці й народу. Не жалуймо ж його нашим дітям!

Холм, кінець серпня 1943.

А. САВИЧ

Концерт вибраних пісень присвячений Галицькій Дивізії

В середу, 15. 9. ц. р., у Львівському Оперному Театрі відбудеться великий концерт, присвячений Галицькій Дивізії. Цей сам концерт передасть Львівське Радіо 21 вересня, в год. 19-ій.

При нагоді концерту відбудеться збірка грошевих жертв на опіку над охотниками Стрілецької Дивізії. Збірку будуть переводити уповноважені представники Українських Окружних (Допомогових) Комітетів. З 78 найкращих народніх і стрілецьких хорових та сольових пісень, арій з опер та оперетох і музичних оркестральних та сольових творів будуть виконані ті, що на них буде жертвувана найбільша сума грошей. Кожний громадянин, складаючи грошеву жертву, вибере собі з предложеного йому спису, яку захоче пісню, та присвятить її якомусь стрільцеві-охотникові.

Скрізь у краю, а більших залях, прикрашених зеленню, квітами, прапорами та килимами, будуть заінстальовані радієві апарати і громадянство вислухуватиме радіо-концерту спільно, рівночасно з охотниками у вишкільних таборах.

Курси для господинь

В медицині вже твердо закріпилася думка, що однією з найважливіших умов правильного розвитку нашого організму є регулярне включення до нашої поживи певної кількости садовини та городовини впродовж цілого року. Людський організм потребує різнородних поживних складників. Садовина й городовина якраз має в собі всі ці потрібні складники й може сміло заступити іншу поживу, часто значно дорожчу. Найліпше було б вживати садовини та городовини в сирім вигляді, але не кожний шлунок може справитись з такою працею. Тому садовину здебільш уживаємо сирою, а городину здебільшого тим або іншим способом приправленою.

У нашому підсонні, на жаль, буває тільки раз на рік урожай садовини та городовини. Щоб мати її до споживання цілий рік, треба вміти її вміло переховувати так, щоб вона не псувалась та не стратила нічого або як найменш на своїй виживній вартости. Цього вміння наші господині здебільша ще не мають, тому й свіжа садовина та городовина взимі або на весну на нашій селянській кухні це велика рідкість. Не в одної господині вже у великий піст немає буряків на борщ. Бідна є не лише кухня, але також людський організм. Нидіють одиниці — нидіє народ!

Отже кожна добра господиня, у власному інтересі, повинна завчасу, ще в літі й восени зробити якнайбільше овочевих та ярииних перетворів, щоб могти взимі приладити різноманітний, здоровий харч для своєї родини.

Щоб цю працю господиням улегшити, а тим самим поправити прохарчування їх родин в надходячому зимовому сезоні Хліборобська Палата улаштувала в Холмі при Українській Школі домашнього господарства в дні 20. 8. ц. р. курс консервації та перероблення садовини й городовини. В цьому курсі взяли участь повітові та районові інструкторки хатнього господарства з пові-

---

Д-р ЄВГЕН ХРАПЛИВИЙ 6)

Господарство Холмщини і Підляшшя

Черговою хліборобською округою є Замійщина, що вправді має менше ужиткової площіні під сільсько-господарськими вгіддями, менше, ніж Холмська, а навіть Більська округа, та зате має по Грубешівщині найбільше вжиткової площі під ріллею, бо 52%, та садами й городами, бо 2,1%. На це складаються також корисні природні умовини Замійщини, а головно ж Томашівщини з її корисним положенням, врожайними ґрунтами, але також і поважним залісненням, другим з черги по найбагатшій в ліси Білгорайщині, що дуже корисно впливає на кліматичні умовини округи, що є через те дуже пригожі для сільського господарства.

Холмська округа, хоч має небагато менше сільсько-господарської площіні від Грубешівщини, бо 76,8% усеї вжиткової площіні, то під орними ґрунтами має стільки ж, що Більщина (49,9%) і стільки ж під садами та городами. На це з хліборобської точки зору менше корисне відношення впливає у Холмській окрузі бідніша Володавщина, що належить під господарським оглядом не до властивої Холмщини, а до біднішого Підляшшя. Зате природні умовини у південній частині Холмської округи, головно ж ґрунти, кращі і догідніші для господарювання. Поважною недостачею Холмської округи є безперечно невелика площінь лісів, що займають найменшу відносно частину ужиткової площіні серед усіх округ (ледви 14,5%), що некорисно впливає на кліматичні умовини, а тим самим і умовини господарювання.

Більщина подібна розподілом ужиткової площіні до Холмської округи з тим, що там дещо більше лісів (17,7%), зате із-за гірших ґрунтів тут господарювання куди важче.

Округа, що під сільсько-господарським оглядом має найменше корисний розподіл ужиткової площіні — це Білгорайщина, що для сільсько-господарського користування має тільки 57,2% усеї ужиткової площіні, а під ріллею ледви 42,1%. Зате тут багато лісів, бо аж 36,5% усеї ужиткової площіні. Із-за менше врожайних ґрунтів умови для сільського господарства тут гірші, як у інших округах.

Якщо беремо Холмщину й Підляшшя як господарську цілість, то у ній 71,3% ужиткової площіні припадає на сільсько-господарську продукцію, тільки 51,1%, отже небагато більше чим половина землі на орні ґрунти, а більше як одна п'ята частина, бо 21,8% на ліси. Отже Холмщина та Підляшшя є країною хліборобсько-лісовою, у якій обі ці ділянки переважають над іншими способами користування землею.

Головні **сільсько-господарські рослини**, що їх плекають на цих землях це: 1) головні збіжжя: пшениця, жито, ячмінь, овес; 2) інші харчові: гречка, просо, кукурудза, мішанки на зерно; 3) метеликоцвітні харчові: горох, квасоля, біб, сочевиця; 4) картоплі, 5) промислові рослини: цукровий буряк, льон, коноплі, ріпак, хміль, тютюн. Поза цими рослинами займають поважне місце кормові рослини, себто всякі паші, мішанки, пашний буряк і морква, тощо.

Поодинокі групи сільсько-господарських рослин займають на Холмщині й Підляшші таку площінь у гектарах, та такий відсоток усіх орних ґрунтів (за даними 1937 р.):

Групи рослин	Площінь у га.	% усіх орних ґрунтів
1. 4 головні збіжжя	425.182	63,8
2. інші харчові рослини	17,901	2,6
3. метеликоцвітні харчові рослини	4,069	0,6
4. картоплі	103,820	15,5
5. цукровий буряк	5,992	0,9
6. олійні і волоконні рослини	10,187	1,5
7. хміль	100	0,1
8. тютюн	347	0,1
9. інші головно ж пашні рослини	97,097	14,5
Уся рілля	664.695	100,0

Вправді ці дані тільки з одного року, а не з багатьох років, але загальна площінь поодиноких груп рослин зміняється мало. З цих чисел видно, що 4 головні збіжжя займають близько 64% усієї ріллі і є головними управними рослинами країни, у якій переважає збіжева господарка. Картоплі занимають близько одну сьому частину ріллі (15,5%), і є поруч збіжжя головним харчовим і пашним продуктом краю. Головні збіжжя і картоплі разом дають аж чотири п'ятих усієї ріллі, надаючи характер цілому способові господарювання на Холмщині й Підляшші.

(Далі буде)

Театр у культурному житті українського народу

У багатому культурному дорібку українського народу одне з почесних місць займає театр. Історія повстання нового українського театру починається з 1819 р. Тоді то у м. Полтаві появилася на сцені перша українська п'єса „Наталка Полтавка", що її написав творець і батько модерного українського театру, письменник Іван Котляревський. Побачивши, який великий вплив на українське громадянство мають театральні вистави і якою могутньою пропагандивною зброєю може бути театр у розвою українського народу, наші письменники та драматурги почали писати штуки з життя українського народу, його побуту та рідної історичної минувшини. Серед прізвищ, які оставили в нашій культурній скарбниці свої безсмертні твори, ми бачимо Котляревського, Шевченка, Квітку - Основ'яненка, Франка, Лесю Українку, Старицького, Карпенка - Карого, Старицьку-Черняхівську, Грінченка, Черкасенка й багато інших. Сотки штук написані ними є гордістю українського народнього театру і нема, мабуть, у світі другого народнього театру, що міг би похвалитись таким багатим і різноманітним репертуаром, який має український нар. театр.

До багатьох із цих штук наші великі композитори Лисенко, Стеценко, Ніщинський, Гулак-Артемовський, Кошиць, і інш скомпонували прекрасні мелодії, надаючи цим штукам особливу красу, якою годі налюбуватись, годі насолодити свій слух. Всі ці великі люди зрозуміли, що ніщо так не промовляє до серця як живе рідне слово, чарівна українська пісня і безжурний вогнистий танок. І вони не помилились. Досить пригадати ті часи, коли повстав перший український театр Котляревського, далі Кропивницького, Садовського, Саксаганського, Гайдамаки, Суходольського, в Галичині театр української Бесіди у Львові, Стадника і інші, а на Закарпатті театр „Просвіти" в Ужгороді від 1920 р., де якийсь час директором і режисером був славний Микола Садовський, щоб усвідомити собі, яку величезну заслугу мають за собою театральні вистави цих театрів.

Вистави українських театрів, сміло можна сказати, довший час підтримували вогонь національної свідомости, що тлів у серцях приспаного ворогами українського народу. Український театр довгі роки був єдиним місцем, де свобідно сходились українці, щоб насититись тим, чого їм так бракувало, щоб зачерпнути того, чого ніхто інший в той час їм дати не міг, а саме: духової національної поживи. Треба було подивитись на тих юнаків, що виходили з театру Садовського у Києві, наприклад, після вистави „Гетьман Дорошенко", „Богдан Хмельницький" або іншої історичної штуки,треба було самому такі часи переживати, щоб оцінити всі заслуги театру в нашому минулому і його значіння в нашому сучасному житті. За ці заслуги театру, імена більших театральних діячів вписані на сторінках нашої історії і цим нарід старається сплатити довг вдячности за їх велетенську працю.

Підо впливом театральних вистав багато сліпих прозріло, а коли прийшов час великого національного зриву в 1917 році, час, коли український нарід взявся за зброю, щоб з нею виступити проти свого ворога, які ж неоцінені заслуги поклав театр. Він був найбільшою і бодай єдиною пропагандою в містах, де відроджувалась наша українська свідомість. Він був єдиною, та найбільш улюбленою розвагою для вояків нашої славної української армії, а деякі театри, як наприклад Садовського, до кінця ділили долю цієї армії, коли вона опинилася в таборах інтернованих у Каліші, Олександрові, Стрілкові, Щепіорні і ін. таборах в бувшій Польщі. Але й тут театр робив своє велике діло.В таборах раніш усіх організацій повстали театри. Військо відчуло відразу, що організацію культурного життя треба починати утворенням театру. Хто сидів за дротами, той пам'ятає, що театр відограв у житті таборян незабутню ролю.

Потім настали довгі роки еміграції. Артисти погуртувались в дрібніші театри і рушили підбивати світ українською штукою, піснею і танком. Де хто задивлявся на ці театри дуже критично, але хто вміє оцінити працю цих театрів, які без ніяких грошових допомог і підтримок 20 років були пропагаторами українського духа за кордонами України і єдиною відрадою розсіяних численних українських емігрантських колоній на чужині, той і тут знайде для цього театру тепле слово признання.

З огляду на зокрема тяжкі умовини, в яких перебувала Холмщина за часів бувшої Польщі, не прийшлось українському театрові мати тут своїх світлих днів. А все ж навіть в тих умовинах час від часу влаштовували тут вистави то приїздні театри, яким пощастило продертись через гострі заборони польської влади, то місцеві товариства „Рідної Хати", що з трудом діставали дозволи на вистави. Ці вистави, як оповідають місцеві громадяни, теж відогравали на Холмщині не останню ролю.

Тепер же справа стоїть інакше.

Як і всі ділянки нашого культурного життя, український театр має право і на Холмщині існувати і розвиватись. Обов'язком українського громадянства, а в першу чергу всіх, кому на серцю лежить ця важна ділянка нашого культурного здобутку, поставити його на відповідну височінь і дати можливість далі сповняти свою велику культурну місію серед українського громадянства Холмщини, так, як він сповняв її продовж довгих років. Театральне життя Галичини, гарно розвивається. Театр у Львові під проводом Блавацького, дякуючи повній підтримці українського громадянства, зробив осяги, про які не смів колись навіть мріяти. Театри у Станиславові, Дрогобичі, Коломиї та Тернополі теж провадять свою діяльність в міцному опертю на громадянські чинники. Так само, як бачимо з преси, є в Україні, де театри займають тепер передові місця в культурному житті українського народу.

Працюючи 22 роки в українському театрі на чужині та майже 4 роки на українській Холмщині, я бачив вияви любови, з якою наше громадянство відноситься до українського театру. Я чув слова признання і подиву, навіть від чужинців, які захоплювалися осягами наших театрів, і це дає мені право підкреслити, що театрального мистецтва ніщо не заступить і занедбуючи його, занедбали б ці надбання, які нам оставили в спадщині всі ті, хто для розвою українського театру працював, а навіть життя своє в службі йому віддав.

Назар Обідзінський

Посмертна згадка

† Д-Р ОСТАП БУРКА,

директор лікарні в Любартові, родом з Лемківщини, заслужений організатор Холмщини й Підляшшя, згинув на стійці, вбитий злочинною рукою в п'ятницю, 20 серпня ц. р. Похорон Покійного відбувся у Львові в понеділок, 23. серпня. В. И. П.!

Перед організацією УЦК велетенські завдання. Поможемо їх виконати, коли точно вплачуватимемо національну вкладку!

КУРС ДЛЯ ГОСПОДИНЬ

(Докінч. з 3. стор.).

тів холмського, грубешівського, красниставського, замійського та білгорайського і управителька школи дом. господарства в Холмі, разом 17 осіб. Учасниці курсу практично зазнайомилися з новими, вповні до воєнної господарки достосованими, способами консервації та перерібки найважніших родів садовини та городовини. В найближчому часі інстукторки в своїх повітах улаштують подібні курси для волосних інструкторок, а ці останні з черги будуть вишколювати господинь своїх районів. Отже справа рушить з місця. Жаль тільки, що українське жіноцтво на вищезгаданому курсі було репрезентоване слабо. Українок на курсі було 4 (всі з м. Холма). Дуже побажаним і вказаним є, щоб на волосних і сільських курсах було якнайбільше учасниць українок.

МАРІЯ САВИЧ

М. СЛАВІНСЬКИЙ

Українські настрої

Уривок зі споминів — „Київське українство" — визначного українського громадсько-політичного і культурного діяча проф. Максима Славінського, що мають вийти у В-ві Ю. Тищенка в Празі з нагоди 75-ліття автора.

Крім різного роду дрібніших виявів тодішнього мого українства, був ще один, помітніший, щоправда, колективний, але який закінчився зле для одного мене. Було так. Після довгих літ заборони українського театру в Києві, зрештою дозволили вистави трупи Кропивницького зі Заньковецькою та Садовським. Сьогодні не можна собі уявити нашого захоплення. Довго ми обговорювали цю справу й постановили одноголосно, що ми всі, в міру фінансових можливостей, будемо відвідувати вистави.

До театрів гімназисти мали право ходити лише за дозволом інспектора чи старшого виховника Захарченка. Ці дозволи видавалися досить легко, ставилось тільки умовою сидіти не на галереї, а в якомусь іншому місці театру.

Галерія — це були лавки, поставлені [illegible] у **найвищій і найдаль**ший від сцени частині театральної залі. Місця там були найдешевші, а заборонялась вона тому, що завше була повна любителів театру студентів та робітників, що виявляли свої почуття галасливо й невтримано, а часом, коли траплялась нагода, пробували робити і певні „революційні" маніфестації, перериваючи акторів гучними оплесками, коли в їх словах можна було почути хоч найменший натяк на ті чи інші політичні чи громадські події. Київській поліції не сила була справитись з цим явищем, бо галерія була велика — було в ній, коли не помиляюсь, сто п'ядесят місць, — і всі, що їх відвідували, зливалися там начебто в одне суцільне тіло. Годі було розібрати, хто там зачинає, хто провокує на оплески, — виходило навіть так, що шпики, яких там садовили від поліції та яких зараз же пізнавали, бо їх місця мали особливі ознаки, — хотіли — не хотіли, а мусіли приймати в тих оплесках виразну участь, боючись, щоб з ними не трапилось чогось неприємного.

Просити дозвіл на українські вистави не було що й думати, бо Смик нам зрадив, що гімназія дістали „секретний наказ" нікого з гімназистів на ці вистави не пускати. Це нас не дуже то налякало, бо ми звикли ходити до театрів без дозволу, — сторожі нас випускали з пансіону і впускали назад без слова, а коли траплялося, що ворота з Бульвару були замкнені, то ми вміли перелазити до гімназійного двору бічним парканом. Щоправда, в театрі завше мусів бути хтось з виховників, щоб перевіряти гімназійні дозволи, але наші виховники, як старі люди, гроші на білети від інспектора брали, але ходить до театру, як правило, не ходили. Виявилось, однак, що на українських виставах виховник таки буде, і то на всіх. На загальне здивовання Смик, як здається, взагалі в театрі за все своє життя це був ні разу, на пропозицію інспектора, щоб саме він доглядав за гімназистами на українських виставах голосно проголосив, що він охоче візьме на себе цей обов'язок і просить інспектора вірити, що не пропустить ні одної вистави. І справді не пропустив. Ми бачили його там, як він, мов зачарований, сидів на своєму місці, не спускаючи очей зі сцени, як несамовито плескав, коли падала завіса.

Спочатку все йшло гаразд. Ми взяли собі білети на так званих „куронах" — місця по обох боках галереї, одмежовані від неї перегородкою. Влаштувалися так, щоб сидіти подалі один від одного, щоб не падати в око, і купами стали ходити на всі вистави. Говорити про наші враження не буду, бо багато разів і то завше [illegible]

друковані. Заля сиділа тихо, але насторожена, немов електризована, — от-от ніби вибухне. І вибухала в безконечних оваціях на адресу артистів. Героїнею всіх була Заньковецька, стала вона й нашою. Обдарована Богом артистка робила з нами, що хотіла, — ясна річ, про нас і не думаючи, хоч кожному з нас здавалося, що вона весь час дивиться і говорить до нього, а не до кого іншого. Ми всі з нею плакали і сміялись, наші напів дитячі, напів юнацькі серця горіли небувалим захопленням, чистим, світлим, прекрасним, як літнє сонячне небо в нашій Україні. Мовчки, радісні й разом чогось ніби зажурені, повертались ми до пансіону й на наше диво ворота ні разу не були замкнені, — бо, як ми дізнались потім, значна частина службовців, що жили в гімназійних будовах, так само, як і ми, одвідувала українські вистави.

Так усе йшло добре, — аж до „Лимарівни". Ця п'єса, — вірніше Заньковецька в цій п'єсі, — так зачарувала мене, викликала таку внутрішню бурю захоплення, що я вирішив не таїтися з тим, а піти до неї й від цілого серця подякувати їй за себе і за товаришів. Склав я якогось вірша, що його вже тепер не пам'ятаю, щоб на прикінці прочитати його Заньковецькій. Намовив я піти зі [illegible]

Премієва система 1943-44 р.

III. Табеля премієвих одиниць при продажі худоби.

(*) При продажі худоби уповажненим станицям закупу, хлібороби й годівельники одержують, поруч заплати згідно з урядовими цінами, теж премієві марки, при чому так, як при продажі інших продуктів, 100 премієвих одиниць рівняється 10 пунктам премієвих марок.

А. Худоба на заріз:

Подані скількості премієвих одиниць, поміщені поруч назви продаваної штуки худоби, відносяться до 100 кг. живої ваги. Воли й корови кляси аа — 750, кляси а — 700, кляси б — 600, кляси в — 500, кляси г — 450; телята кляси а — 600, кляси б — 500, кляси в — 450, кляси г — 300; вівці кляси а — 500, кляси б і в — 400, коні на заріз — 250; свині кляси I/а, б1, б2, в, е, І, і ж — 1.200, кляси II/г, е/2, е — 800, кляси III/д — 400.

Б. Худоба на розплід:

Обчислення не за живою вагою, лиш за штукою. При продажу до державної стадниники жеребця бодай дворічного — 10.000; при продажі в руки приватного годівельника бодай дворічного жеребця, що надається до ліценції, або вже ліценціонованого — 5.000; при продажу жеребчика, бодай однорічного, до державної годівельної стайні — 2.500; а молодшого, але бодай 4-місячного — 1.500; при продажу бугая (найменше 400 кг. живої ваги), бодай 10-місячного, що надається до ліценції, або вже ліценціонованого — 3.000, при продажу до державної стайні бугайчика — 500; при продажу бодай 6-місячного розплодового кабана, що надається до ліценції, або вже ліценціонованого— 1000; при продажу такого ж барана — 750, цапа — 300; за кожну кобилу на розплід віком від 2 і пів до 5 років — 2.500; за корову віком 2—6 років — 2.000; за льоху (6—12 місяців) — 700; за вівцю (6—12 місяців) — 400.

Премії за тварини на розплід годівельники одержують тільки за ті тварини, що народжені й виплекані у власному розпліднику. Прем'еві марки за тварини на розплід видаються в Обласних урядах прохарчування і сільського господарства на подання Урядів тваринництва.

IV. Премієві марки.

Хлібороб і годівельник, після здачі свого контингенту, одержує грошеву заплату та відповідно обчислені премієві марки. Це обчислення спирається на реляції, що за кожну сотню премієвих одиниць одержується 10-пунктову премієву марку. Ці марки віддається при закупі товарів, що знаходяться на складі у призначених до того крамницях. Як уже було сказане, посідач премієвих марок не може купувати за них товарів довільно, бо згідно з постановою, з кожних 10-ти пунктів, лиш за 2 можна купити папіроси, за 2 горілку, за 2 волокнисті товари, за 1 залізо й залізні вироби, за 1 шкуру або взуття, за 1 начиння і інші артикули домашнього господарства, за 1 засоби до миття й свічки.

Тепер приходиться вияснити те, що найважніше, а саме, скільки того чи іншого товару можна закупити на такий премієвий пункт.

Є 7 груп товарів, а норми їх закупу є різні. Найбільше різні є ті норми, які відносяться до волокнистих товарів, а це тому, що є аж 9.893 родів волокнистих товарів, що охоплені загосподарюванням, тобто не можна їх купити з вільної руки. Ця велика скількість волокнистих товарів не означає одначе, щоб всі вони були призначені для премієвого розпродажу.

Крамницям, яким приділено премієві товари, видано деяку скількість найбільш необхідних і найважніших текстильних товарів, тобто таких, які сільському населенню є найбільш потрібні. Тому не слід сподіватися, що за премієві марки можна буде купити шовкові панчохи, чисто вовняний матеріял на чоловічий одяг, або якийсь люксусовий батист на блюзку. Не треба також забувати, що і доступний до закупу товар можна буде набути лиш в обмеженій скількості, а саме залежно від скількости премієвих пунктів.

Для прикладу подамо кілька випадків. Хтось продав теля кляси „а", тобто найкраще, яке лиш може бути. За нього взяв грошеву заплату і одержав 600 премієвих одиниць, що рівняється 60-ти премієвим пунктам. Тому, що з кожних 10 пунктів лиш 2, тобто 5-та частина може бути вжита на закуп текстильних товарів, то в цьому випадку згаданий продавець має 12 пунктів на текстильний товар. За тих 12 пунктів він може купити напр. вовняну хустку до одного метра квадратового величини, або напр. одяг для дитини з двох частин.

Або інший приклад. Хтось хоче купити собі зимову куртку, а на це треба мати 42 премієві пункти. Скільки жита треба би на те продати? Рахунок простий. Тому, що лиш 5-та частина премієвих пунктів іде на текстильні товари, то в цьому випадку треба мати 210 пунктів, тобто 2.100 пунктових одиниць. Щоб їх одержати, треба продати 21 сотн. жита.

Очевидно, що в обох згаданих випадках використалося лише 5-ту частину премієвих пунктів. Решта, т. є. 4/5, залишається на закуп 6-ти інших родів товарів.

При волокнистих товарах слід згадати ще про нитки й бавовну до шиття. Тут устійнено, що на кожний премієвий пункт можна закупити 400 ярдів, або метрів ниток, або 15 гр. бавовни до шиття.

Перерахування премієвих пунктів на скількість інших товарів спирається на інших основах. Ці речі є зовсім легкі і швидко можна в них зорієнтуватися.

На кожний премієвий пункт припадає 1/4 кг. заліза або залізних товарів, 1/4 літри горілки, 15 штук папіросів, шкури, взуття, засобів до миття і прання та свічок у скількості, що відповідає вартості 1-го золотого згідно з урядовою ціною, начиння і інших артикулів домашнього господарства в скількості, що відповідає вартості 50 гр. (урядова ціна).

Виглядом премієві марки пригадують поштові значки. Кожна має напис: „Премієн Марке Генераль Губернемау". Видано премієві марки вартости 1, 2, 5, 10, 20 і 50 премієвих пунктів. Вони різняться поміж собою краскою і величиною. Треба пам'ятати, що премієві марки є важні лиш на терені тієї округи, до якої продуцент належить. Тому всі вони мають розпізнавальне число.

риша, — хто це власне був, зараз не пригадую, — щоб не бути самому, бо мені все ж було чогось трохи моторошно. Після вистави ми швиденько пробрались коридором до малих дверей, що вели за куліси. Там, одначе, нас зустрінула перешкода в подобі театрального сторожа. Стефанович з тим другим товаришем стали марно з ним сперечатись, а я використав ситуацію й просунувся через двері поза плечима сторожа.

За кулісами я розпитався, де убиральня Заньковецької, побіг туди, і — Боже великий — у самих дверей напоровся на нашого директора! Хвильку була, так мовити, німа сцена, але потім директор взяв мене під руку, одвів на бік і запитався:

— Чого ви сюди прийшли. — З п'ятої кляси начальство зачинало нам говорити — ви.

Я сказав, що хотів подякувати Заньковецькій, а він на те:

— Це добре, але ви не сміли тут бути, бо дозволу у вас напевно нема. Хто тут з вами ще є? —

На це питання я промовчав, а він знову мені на те:

— І це гаразд, товаришів видавати не годиться, але все ж вам трохи доведеться посидіти під замком. Скажіть Смикові, щоб він вас завтра посадив у карцер на чотири години. — І пустив мене додому.

Другої днини рано я переказав Смикові слова директора, розповів, як усе сталося, а той, зробивши мені батьківські докори: — Я тобі, мовляв, говорив, щоб ти не ходив, — начальственного ви він не визнавав, — і відвів мене до карцеру, де я, замість того, щоб сидіти на лекціях, добре виспався після майже безсонної ночі. Щоправда, спати в карцері доводилось на твердому дерев'яному ослоні, з кулаком, замість подушки, але за тих часів це мені не вадило.

Кілька літ пізніше, коли я вже студентом познайомився таки зі Заньковецькою, я оповів їй цілу оту історію моєї першої невдалої спроби нав'язати з нею знайомство. Вона вислухала мене зі своєю милою жартівливою усмішкою, а потім запитала:

— А скільки вам було літ?

Я відповів, що йшов п'ятнадцятий.

— Ну, коли так, — розсміялася вона, — то ваш директор був занадто добрий чоловік, бо він дав вам мало того карцеру, — я б дала йому вам більше.

Вона, ясна річ, жартувала, але мені тої чогось здавалося, що вона мала рацію, що й для мене було б нібито ліпше, коли б я був дістав за те більшу кару.

КОНТИНГЕНТОВА НАРАДА В ДРОГОБИЧІ.

Український Окружний Комітет у Дрогобичі скликав на 18. 8. ц. р. нараду в справі виконання контингентових здач. Прибули були: війти, солтиси, учителі, мужі довір'я УОК та священики з дрогобицької округи, всіх около 500 осіб. По господарських рефератах фахівців роздано відозви УОК, в яких виявлено потребу і вагу переведення здач вчасно й у визначеній кількості.

НАРАДИ В СОКАЛІ

Дня 15 серпня зібрались мужі довір'я сокальської Делегатури та ширше громадянство міста Сокаля для спільного обговорення справи контингенту, СС. Стрілецької Дивізії Галичина, справи Української Служби Батьківщині і т. п. Прибуло було коло 300 громадян Сокальщини.

НОВИНКИ

— **УЦК—полоненим.** УЦК у Львові, за посередництвом Української Установи Довір'я в Берліні, передав для українських полонених, які перебувають в Німеччині, 30 музичних інструментів. Теж і з українськими полоненими б. червоної армії, які перебувають у Фінляндії, нав'язав УЦК контакт. Для них вислано, за згодою влади, українські читанки.

— **У п'яті роковини.** 3 липня ц. р., в п'яті роковини смерти ген. Мирона Тарнавського, уроженця Брідщини, відправлено в Бродах урочисту панахиду, в якій взяло участь громадянство міста.

— **Підвишка харчевих приділів.** Згідно з розпорядженням Ген. Губернатора, з днем 1 вересня будуть підвищені харчеві приділи для неімців. Доросла особа діставатиме: 9 кг. хліба, 200 гр. круп чи макарону, 300 гр. цукру, 500 гр. мармоляди, 120 гр. збіжжевої кави та до 400 гр. м'яса. Крім цих основних приділів особи, що мають додаткові картки, дістають окремий приділ.

— **Українська пісня на чужині.** — Дня 18 серпня хор Божика дав у Бресляв концерт для робітників зі Сходу, а 19—20 ц. м. ще два окремі концерти, на котрих були майже всі українці з Бресляв і околиці та чимало німецьких родин.

— **Від'їзд охотників.** 16 липня Брідщина прощала добровольців, що дістали карти покликання на вишкіл. Крім широких кругів населення в пращанні взяли участь сім'ї добровольців, представники влади та хор.

— **Повітовий конкурс хорів.** Дня 15. 8. ц. р. відбувся в Стрию повітовий конкурс хорів, в якому взяли участь мішані хори зі сіл Кавсько та Дисятичі.

— **Кара смерти.** На основі присуду Спеціяльного Суду у Львові покарано нещодавно смертю Вацлава Гейдука з Лукова, пов. Люблин, за крадіж пакунків на пошті.

— **Господарська нарада.** В Радехові відбулася в неділю 15. 8. ц. р. велика господарська нарада, в якій взяли участь волосні старшини, голови громад, мужі довір'я, священика, вчителі, інтелігенти та ін.

— **Річні сходини.** В Яворові відбулися річні сходини Об'єднання Праці Українських Ремісників, на яких вирішено відділити це об'єднання від Об'єднання Купців. Участь взяли також і представники УЦК.

— **Вечір пісні.** Дня 15. 8. ц. р. дали в Бучачі концерт відомі артистиспівакн проф. Descriptions Дометій Йоха, баритон, Лозицька, сопран, Іван Рудавський і Д. Гарасимович, як акомпаніятор.

Конкурси драматичних гуртків

Конкурсові змагання драматичних гуртків, що відбуваються в Галичині, виявляють безперечний зріст гуртків та піднесення їх мистецького рівня.

Відкладені кінцеві краєві змагання драматичних гуртків-переможців з поодиноких округ відбудуться, правдоподібно, в жовтні. У цих змаганнях за перше місце в краю візьме участь 20 найкращих драматичних гуртків.

У вересні відбудуться окружні змагання драматичних гуртків львівської округи.

В Радимнянщині (округа Ярослав) до конкурсових змагань драматичних гуртків зголосилося 10 гуртків УОТ. Перше місце здобув гурток з Радимна-Загороди, друге з Сколошева, третє з Радимна-міста.

Ліки під ногами

Накладом Українського Видавництва Краків-Львів вийшла перед кількома днями у Львові книжка про лікування зелами — „Ліки під ногами". Написав цю книжку знаний український письменник, лікар з фаху, д-р Юрій Липа, який є автором багатьох книжок про лікування зелами, що вийшли перед війною.

В книжці „Ліки під ногами", ілюстрованій численними образками лікувальних рослин, подає автор різні дуже цікаві відомості про лічничі рослини. Наперед подає загальні уваги про лікування зелами та згадує про традиції зелолікування в Україні. Потім йдуть поучення, як і коли збирати, як сушити й зберігати різні лікувальні рослини, як робити з них напари, відвари, настої і т. п. Дальше описує автор ряд найважніших наших краєвих цілющих зел, що їх так багато росте по наших полях, сіножатях, лісах, на неужитках і т. п., в одночасно подає, які хвороби дана цілюща рослина лікує. Також не забув автор згадати про лікувальні прикмети деяких наших ярин, овочів і городових квітів. В дальшім розділі книжки подає автор різні випробувані домашні способи, як лікувати зелами різні хвороби. Друга частина книжки, присвячена спеціяльно лікарям, подає відомості з зелолікування, потрібні лікарям.

Книжка „Ліки під ногами" написана дуже цікаво й дуже легко читається. Подає вона багато практичних, випробуваних і перевірених автором, лікарем-зелознавцем, способів, як лікувати різні хвороби цілющими зелами й цілком певно принесе тим всім, що будуть з неї користати, велику поміч і пільгу в їхніх терпіннях, а у випадках, в яких це можливе, й цілковите вилікування з їхніх недуг. Ю. Т.

Збір трійливого зілля

Ціла низка зорганізованих і поодиноких збирачів, також шкільна дітвора, під доглядом кваліфікованих інструкторів, збирає дике зілля і висушивши, віддає його окремим, для цього визначеним станицям. Інструктори звертають спеціяльну увагу на збірку трійливого зілля, такого важного для медицини. Але при його збірці треба бути дуже обережним.

Отруйливе зілля не вільно збирати шкільним дітям. Цю роботу можуть виконувати лише старші особи. Пальці збирачів мусять бути зовсім здорові й не покалічені. Ними не вільно доторкатися уст ані очей. Після роботи з отруйним зіллям треба руки докладно вимити милом.

Отруйне зілля треба сушити в продувному місці, здалека від інших лікувальних рослин, яких рішуче не вільно занечищувати отруйним зіллям. Після висушення ці рослини треба складати в паперові мішечки, чи мішки, зав'язати міцно шнурком і зверху примістити напис: „трійливе зілля", або виразний, великий хрест. На мішку треба подати ім'я і прізвище, адресу збирача й назву зібраної рослини

Як встерегтись перед червінкою

(*) Червінка поширюється найбільше в місяці серпні й вересні, а носіями її є передусім мухи. Через те треба дбайливо зберігати перед ними страви, призначені до споживання та дбати про чистоту, яка найкраще забезпечує людину перед цією недугою.

Овочі треба споживати лиш докладно обмивши їх, при чому треба вистерігатися недозрілих овочів, які викликають катар шлунка і кишок та улегшують продістатися заразням червінки.

Недуга проявляється сильними болями і розвільненням, при чому появляється кров. Дуже часто недуга починається блюванням та нудотою. Часто наступає теж гарячка, але є багато випадків цієї недуги без об'явів гарячки.

Щоб запобігти повстанню і поширенню червінки, треба звертати увагу на такі правила: дбати про чистоту дому і про особисту гігієну — поборювати мухи й хоронити перед ними продукти, призначені до споживання — мити овочі і городовину та не їсти недозрілих овочів, або несвіжих харчів — у випадку, коли появиться недуга, візвати негайно лікаря; їсти лиш варені страви, якщо в своєму довкіллі зауважиться червінку, пити лиш переварену воду і молоко, купувати лиш в таких крамницях, де панує чистота і гігієна, уникати всього, що може викликати катар кишок і шлунка.

ВИРІБ МУХОЛОВОК.

Головною сировиною до виробу мухоловок є машинова олива і живичний олій. Цю сировину варить в кітлах 4 години. Підчас того мішають її безнастанно. Відтак клейке течиво вливається до смарувачів і накладається клей, при помочі спеціяльних апаратів, на папір. При помочі іншого апарату звивається цей папір і пакується ручно у коробки. У фабриці Галіколь у Львові виробляють денно 25.000 мухоловок. Випродуковані тут мухоловки замовляють передусім військові власті, але й приватні крамниці одержують приділ того товару.

Правні приписи в справі робочої худоби

(*) Згідно з приписами хліборобської влади від обов'язку контингенту звільнені ті штуки худоби що працюють як тяглові, воли в тому випадкові, якщо мають більше ніж 6 років та зайняті в господарствах величиною понад 50 га орної землі. Для того, щоб формально признати корову як тяглову силу, треба т. зв. робочого пашпорту. Власник тварини мусить скласти внесення до уряду для годівлі худоби, який є у тому випадкові вирішальною інстанцією. Пашпорт видає окружне староство. Господарства, що мають 2 і пів га орної землі, мають право на одну робочу корову. На кожних дальших 2 і пів га землі вільно держати по одній корові. Уряди для годівлі худоби перевіряють якнайдокладніше, чи худоба, що має робочий пашпорт, справді працює як тяглова худоба. Коли корова перестає працювати або переходить до другого власника, робочий пашпорт втрачає свою важність і його треба віддати. Про продаж робочої корови треба повідомити торгового помічника. Приписи цього розпорядження входять у життя з днем 1-го жовтня 1943 р.

Серце — мотор людини

Серце — це найважніший життєвий „мотор" людини. Важить воно всього коло 300 грамів. Серце, як ніякий інший у цілому світі працездатний і витривалий руші́й, без чищення, мащення, змін, вкладання інших частин і т. п. — потрапить безперервно працювати яких 60, 70, а то й 100 і більше років.

Між кожними двома ударами (пульсами) серце перебуває вправді 1/6 секунди в стані розслаблення, гейби відпочинку, але це дуже малий та незначний відпочинок.

За один день начислює серце коло 100.000 ударів, отже за рік 40.000.000 ударів. Кожним своїм ударом проштовхує серце 1/10 літри крови, т. зн. за хвилину 6 літрів, за годину 360 літрів, за добу 8.640 літрів, за рік майже 3.500.000 літрів, а за ціле життя людини, яка прожила напр. 70 років — 250.000.000 літрів крови. За кожним ударом виконує серце роботу, яка могла б на висоту 1 метра підняти тягар 200 грамів.

Пульс серця (частота ударів) залежать від різних причин. Звичайно на 1 мінуту у лежачому стані — нормальний пульс людини начислює 65 ударів, в сидячому стані 70, в стоячому 75, при ходженні до 80, при фізичній праці до 100 й більше ударів.

КОПАНИЙ М'ЯЧ.

Після дальших розгривок у копаному м'ячі між поодинокими дружинами, а саме: Скала (Стрий) — Дністер (Самбір) 1:1 (1:0), Сян (Перемишль) — Гарбарня (Львів) 7:1 (3:1), Україна (Львів) — Черник (Станиславів) 8:1 (5:1); табеля першунів представляється так:

	гор	точок	воріт
1. Скала	13	21	42:16
2. Україна	14	20	61:23
3. Сян	13	17	45:29
4. Гарбарня	14	17	30:22
5. Дністер	14	13	32:31
6. УССК	13	10	21:44
7. Дэвбуш	13	5	16:46
8. Черник	12	3	10:40

ОБОВ'ЯЗОК ЗДАВАТИ СТАРУ ҐУМУ.

Згідно з оголошенням недавно розпорядком треба здавати відпадки й запаси старої ґуми. Збірку переводять по селах громадські уряди, в окружних містах відвічальні до цього посередники. Особа, що віддає ґуму, одержує посвідку про скількість доставленої ґуми. Це розпорядження набуває сили з днем 1 вересня ц. р.

Нові видання

Василь Гренджа Донський: Манюсінька. Бібліотека для дітвори „Моя Книжечка". Випуск 41, стор. 54. Мистецьке оформлення Володимира Баляса.

Іван Керницький: Квіт папороті, п'єса про дитячі роки Івана Франка в 4-х картинах. Стор. 38. Обкладинка Богдана Доманика. Українське Видавництво Краків-Львів, 1943.

Світова Служба — міжнародня кореспонденція для вияснення жидівського питання. (Адреса: Франкфурт ан Майн. Поштсліcфах 600).

Зміст ч. 1-2: Жиди та Україна після революції 1917 р. Большевизм в Англії. Катин — черговий злочин жидівського большевизму. Черчіль про жидів, як носіїв революції. Короткі вісті.

Зміст ч. 1-3: Жиди-п'явки Гуцульщини. Розвій жидівських впливів у ЗДА. Жид Якоб Шіф організував і фінансував большевицьку революцію.

Від 5. до 11. вересня затемнення обов'язує від год. 9. веч. до 5. рано.

За редакцію відповідає М. Хомяк у Кракові. Видає »Українське Видавництво«, Краків, вул. Райхсштрассе 34. II. Телефон 230-39
З друкарні »Нова Друкарня Денникова« під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.
Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: M. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau, Reichsstrasse 34. Fernspr. 230-39. Druck: „Neue Zeitungsdruckerei", Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 102-79.